

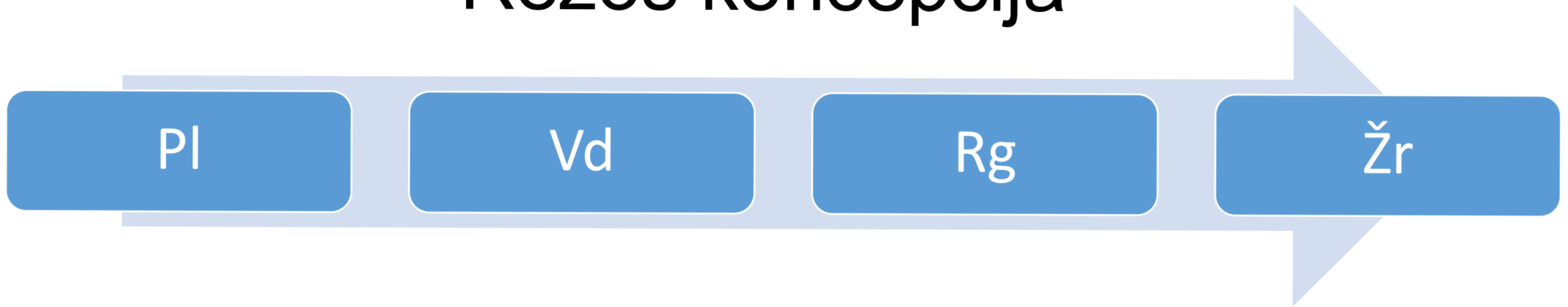
Donelaitis be Rėzos ir Nesselmanno autentika ar sintetika?

doc. Vaidas Šeferis

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Vilnius
Ústav jazykovědy a baltistiky FF MU, Brno

2021-05-21

Rėzos koncepcija

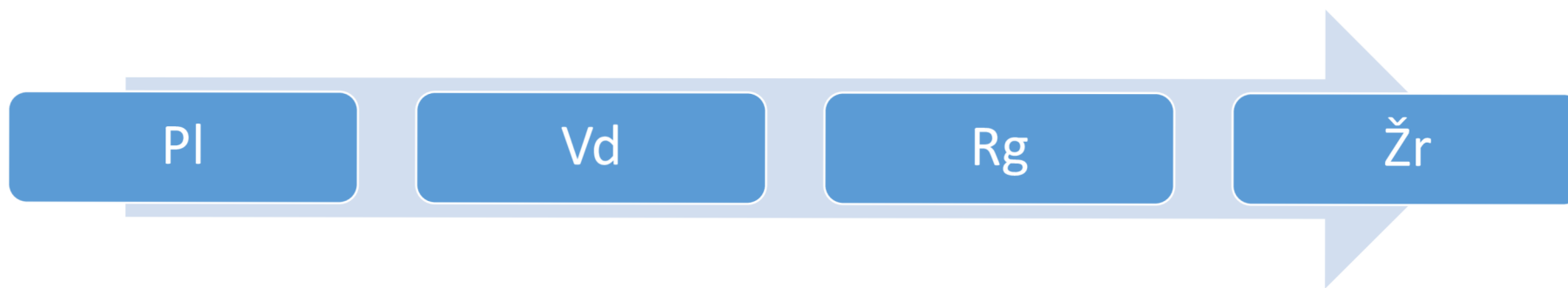

Bendras pavadinimas „Das Jahr“

Kūrinio kompozicija atspindi gamtos procesų seką

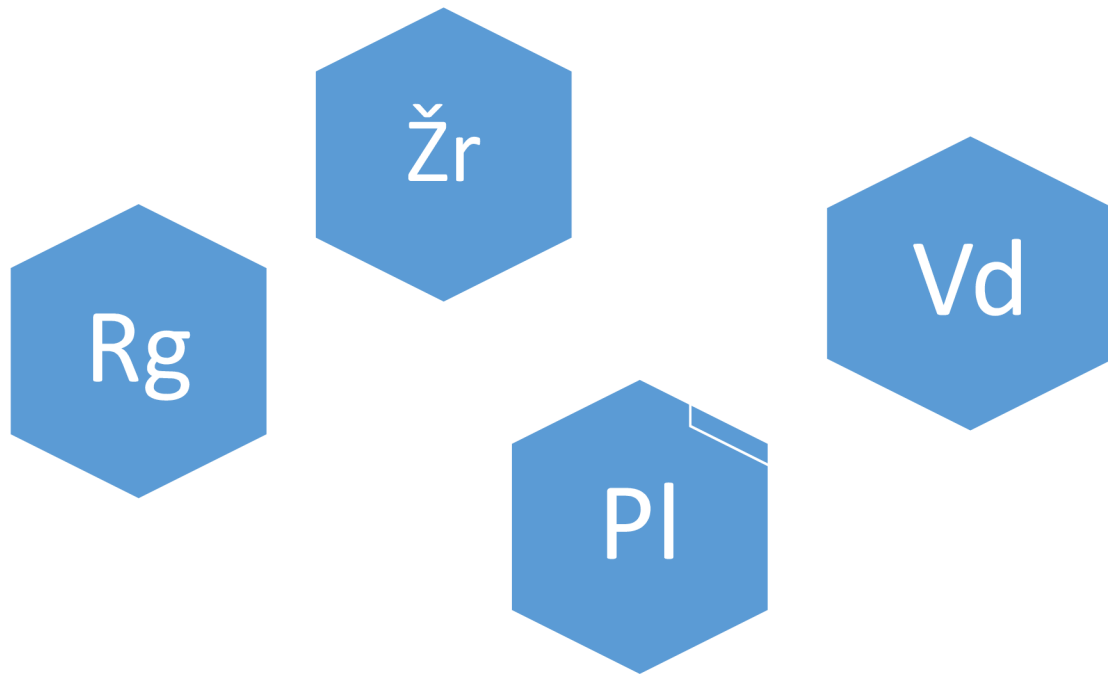
Kūrinio kompozicija atspindi ūkio darbų seką

Rėzos koncepcijos problemiškumas

1. Rėzos sprendimai neparemti Donelaičio rankraščiais ar ištarmėmis.
2. Rėza itin smarkiai manipuliavo Donelaičio tekstu.
3. Rėza **sukūrė** „Metų“ makrokompozicją.

Nesselmanno koncepcija

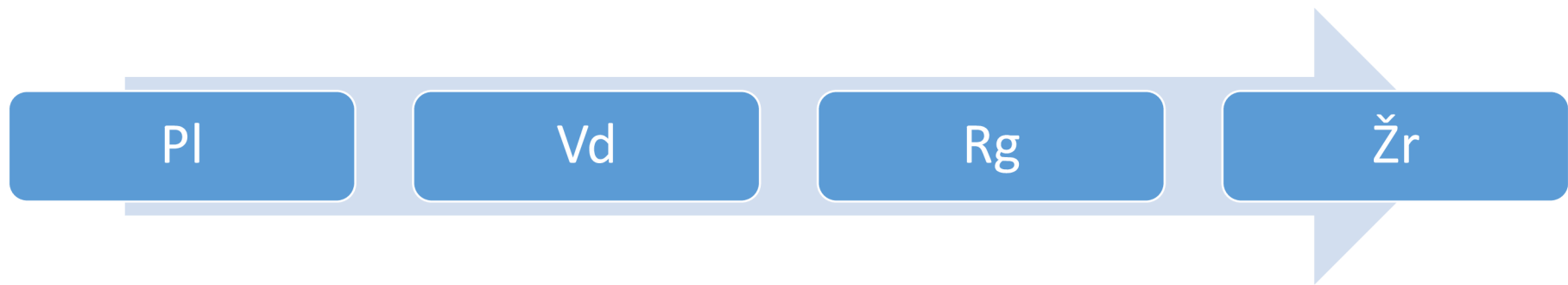
Nėra bendro pavadinimo.

Nėra bendro kūrinio – tik keturi atskiri kūriniai.

Nėra nustatytos dalių sekos.

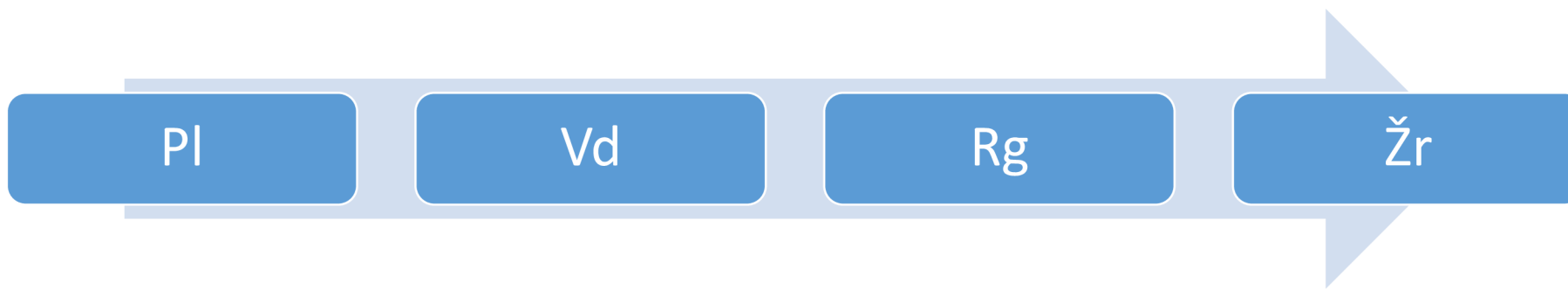
Gineičio argumentai 1977 m. „Raštuose“

1. Georgas Pisanskis kalba apie vadinamuosius trumpuosius „Metus“ kaip apie vientisą kūrinį.

- a) Trumpųjų „Metų“ neturime, apie šį tekstą nieko negalime pasakyti.
- b) Iš trumpųjų „Metų“ negalime spręsti apie pilnųjų „Metų“ kompoziciją.

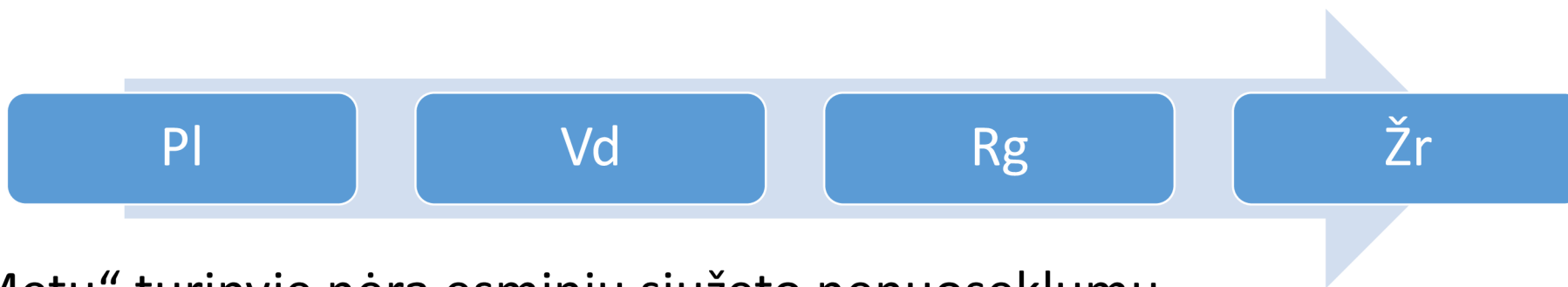
Gineičio argumentai 1977 m. „Raštuose“

2. „Metų“ turinyje nėra esminių pasikartojimų.

Netiesa, „Metuose“ daug pasikartojimų, pvz., šabloniški pasažai apie gyvenimo trumpumą, apie nykstantį dievobaimingumą, apie darbų naštas. Kartojasi siužeto schemas: Plaučiūno vaišės Vd ir Rg; karčemos vaizdai Rg.

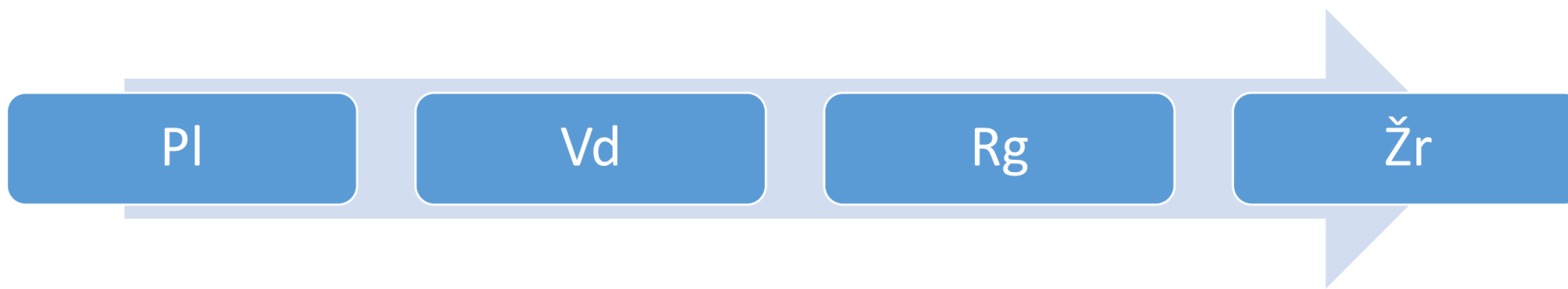
Gineičio argumentai 1977 m. „Raštuose“

3. „Metų“ turinyje nėra esminių siužeto nenuoseklumų.

Netiesa, „Metuose“ daug nenuoseklumų: Pričkus du kartus ateina į tą pačią krivūlę (Vd); Plaučiūno šienapjūtė virsta rugiapjūte (Vd); vestuvės baigiasi du kartus (Rg); Dočys „išėjo ubagais“, bet kitoje vietoje tebeturi savo ūkį (Rg); Krizo namus pernai sudegino Dočys (Žr), tačiau šiomet Krizas giriasi klestinčiu ūkiu (Vd) ir kelia dukros vestuves (Rg); krivūlė prasideda pas Krizą, bet jos pabaigoje būrai išaina jau iš Plaučiūno trobos (Žr).

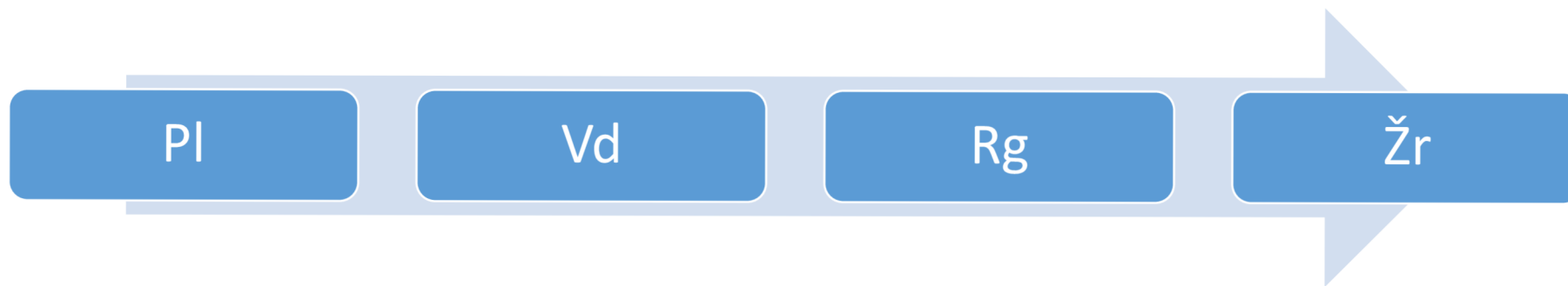
Gineičio argumentai 1977 m. „Raštuose“

4. Pričkaus mirtis Žr parengiama per visas ankstesnes dalis.

Iš tiesų, šio personažo linija skatina Žr laikyti baigiamąja dalimi. Bet Pričkaus svoris „Metų“ pasaulyje nėra toks didelis, kad lemtų kūrinio kompoziciją. Nuosekliai sudėlioję jo likimą, išardome Krizo ir Dočio likimų linijas.

Gineičio argumentai 1977 m. „Raštuose“

5. Žr pabaiga yra išskirtinė - filosofiniu mąslumu ji pralenkia kitų dalių pabaigas.

Sunkiai įrodomas teiginys. Galima pateikti daug pavyzdžių, kad Žr pabaiga panaši į kitų metų laikų pabaigas.

Nesselmanno koncepcija

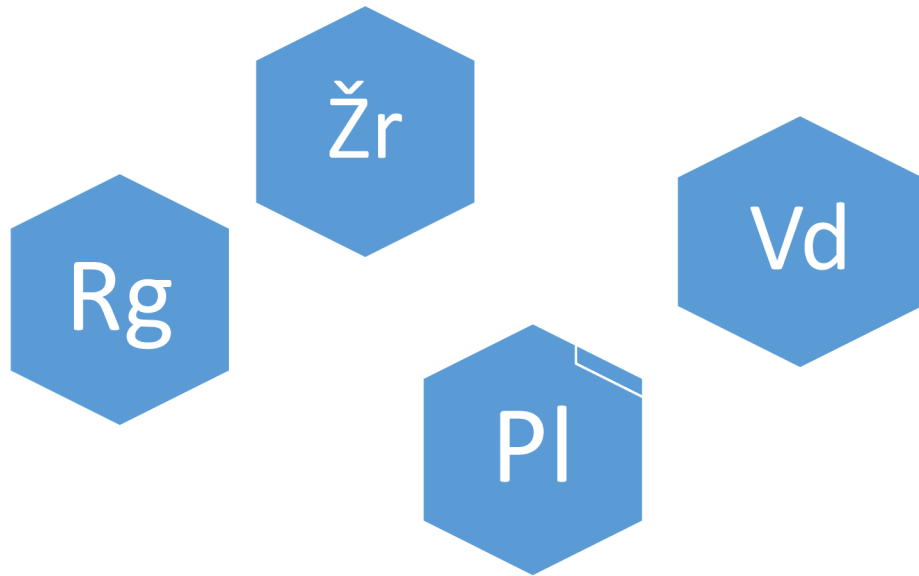
Rg

žr

PI

Vd

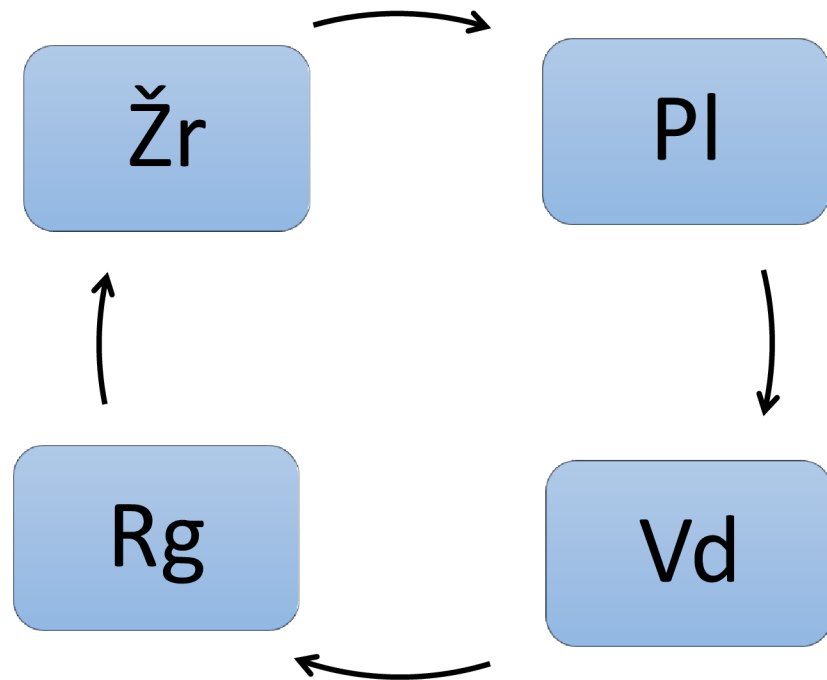
Nesselmanno koncepcijos kritika

- 1) Kūrinio rišlumą lemia ne vien tekstologiniai parametrai.
- 2) Dalis į visumą sieja pagrindiniai veikėjai: Pričkus, Krizas, Plaučiūnas, Dočys.
- 3) Nesselmannas pats kalba apie tam tikrą „Metų“ dalių sukūrimo seką - taigi suponuoja jų rišlumą.

Metai – poetišis ciklas be pradžios ir pabaigos

Rėzos ir Nesselmanno sprendimai per radikalūs.

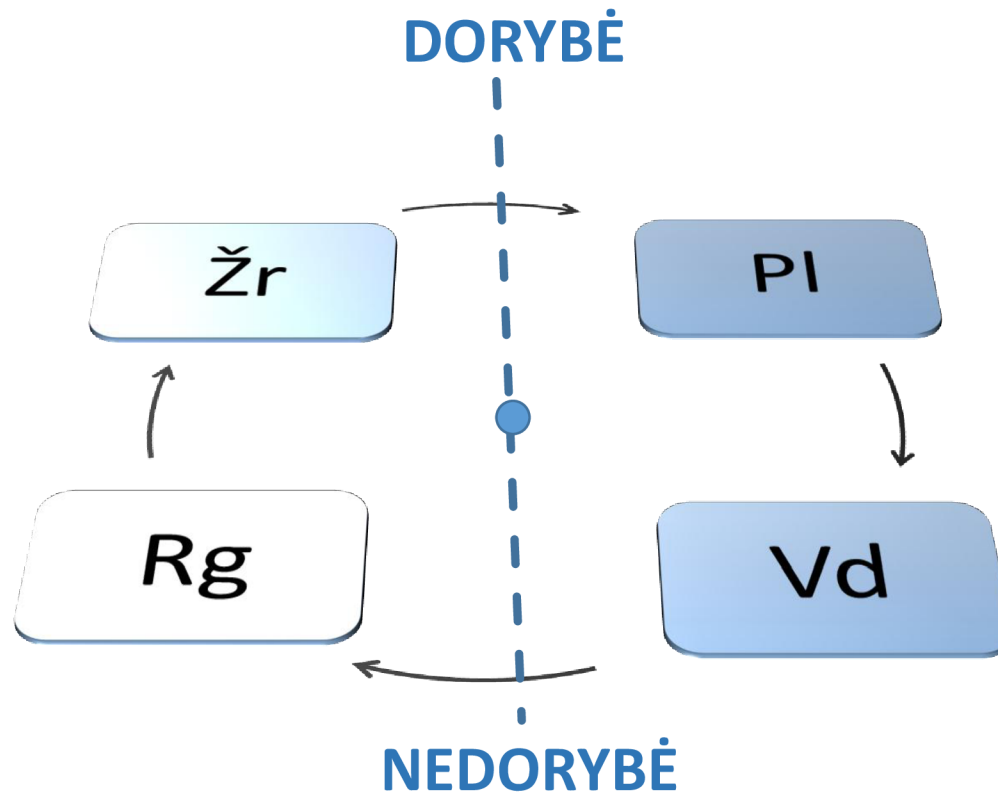
„Metai“ nėra nei vientisi, nei pabiri.

Neturime griežtų argumentų pradžiai ir pabaigai nustatyti.

„Metų“ rišlumą lemia vertikalieji paradigminiai santykiai.

Metų rišlumą lemia vertybinė vertikalė tarp *dorybės* ir *nedorybės*

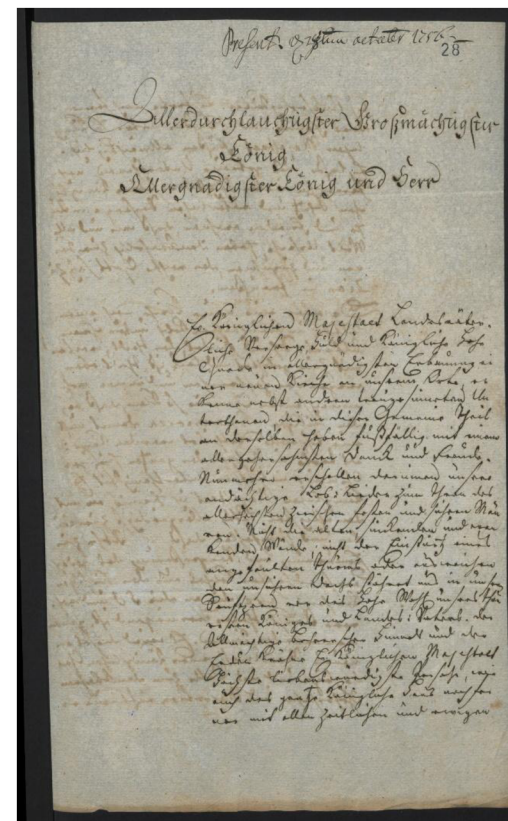
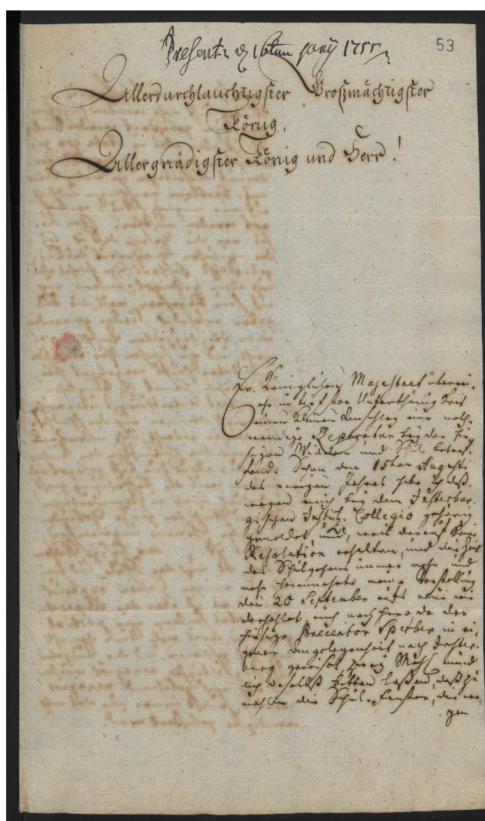
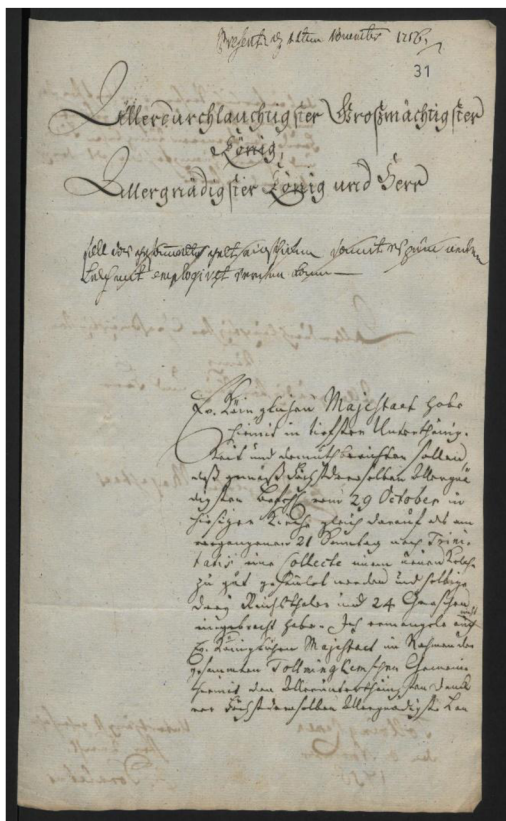

Problemiškiausi įsigalėję teiginiai apie „Metus“

„Metai“ apima vienerius metus

„Metai“ atspindi ūkio darbų seką

„Metai“ vaizdavimo centre - gamta

Archyvų atradimai

Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz

DONELAIČIO AUTOGRAFAI

Archyvų atradimai Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz

Das alte Lohf edigt 32 fott a 32 gr 24 4 -
des neue fott edigt 56 - 50gr 24 10 gr
in f. des Kappuldring.

P.M. Das alte Lohf ist den 30ten Oct. 1756 in reinen Lohf
des neue fott edigt 56 - 50gr 24 10 gr
in f. des Kappuldring.

P.M. Das alte Lohf ist den 30ten Oct. 1756 in reinen Lohf
des neue fott edigt 56 - 50gr 24 10 gr
in f. des Kappuldring.

Fridricho Donelaičio įrašas

29

minuten. In Verarbeitung eines aller
günstigsten Forderung erfordere in kind
per Submission

Lohnung Lohf ist den 30ten Oct. 1756 in reinen Lohf
des neue fott edigt 56 - 50gr 24 10 gr
in f. des Kappuldring.

Lohnung Lohf ist den 30ten Oct. 1756 in reinen Lohf
des neue fott edigt 56 - 50gr 24 10 gr
in f. des Kappuldring.

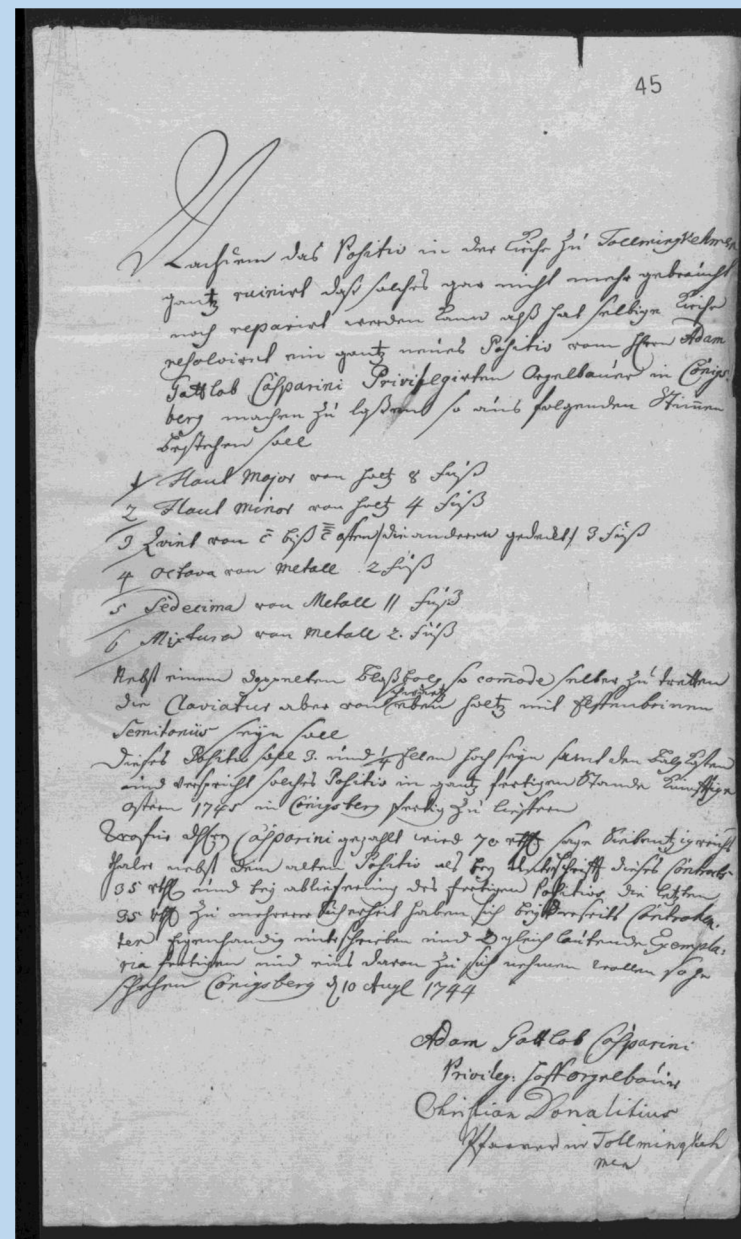
Tollmengen
den 25 October
1756.

unterthänigst gezeigter
Respect
F. Donelaitis

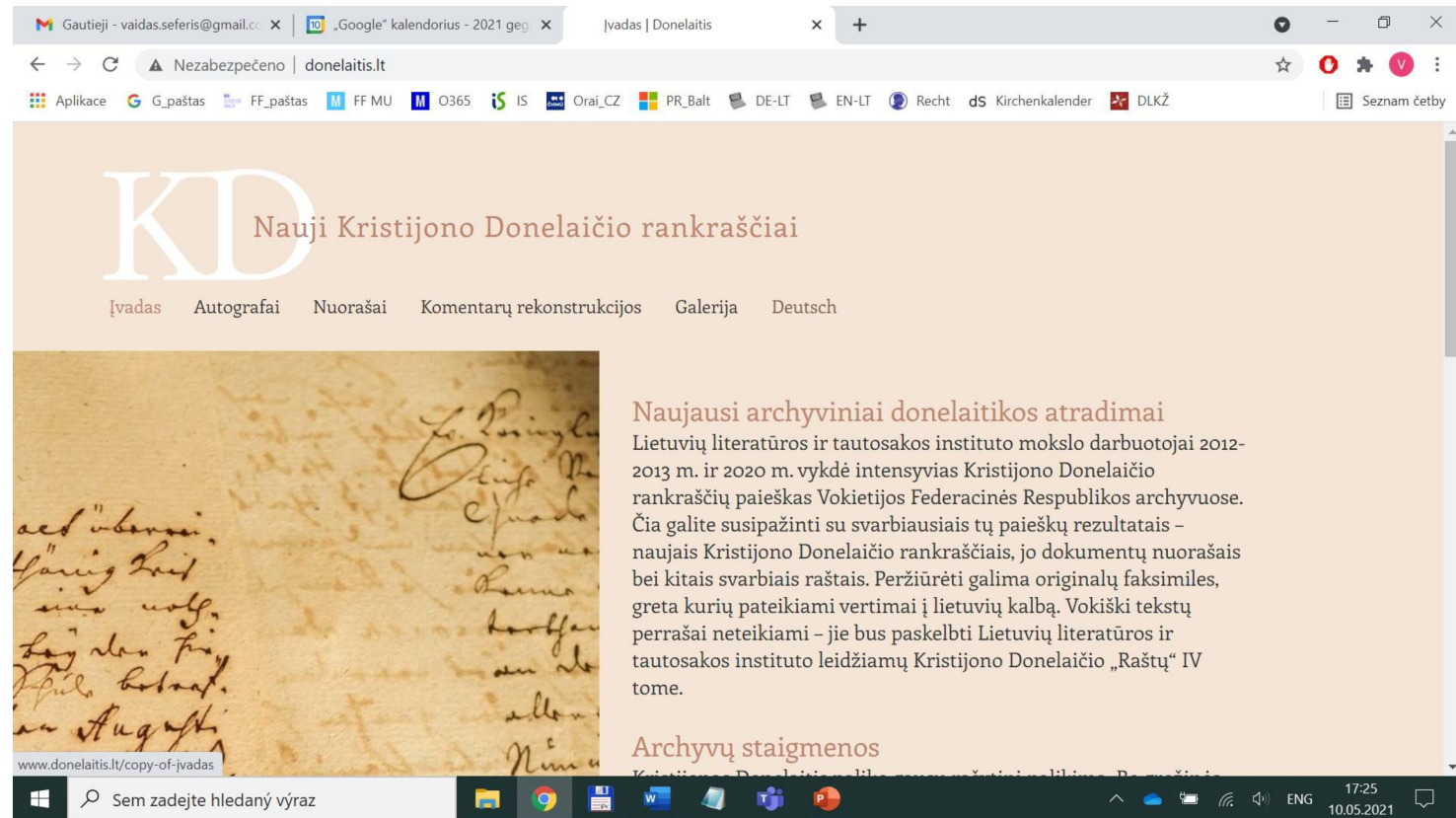
Archyvų atradimai Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz

Sutartis dėl vargonų gamybos tarp Donelaičio ir Casparinio

Virtuali Donelaičio rankraščių paroda

<http://www.donelaitis.lt/>

The screenshot shows a web browser window displaying the website www.donelaitis.lt/. The page features a large header with the letters "KD" and the title "Nauji Kristijono Donelaičio rankraščiai". Below the header, there is a navigation menu with links: "Įvadas", "Autografai", "Nuorašai", "Komentarų rekonstrukcijos", "Galerija", and "Deutsch". The main content area is divided into two columns. The left column contains a large image of a handwritten manuscript page with cursive text. The right column contains a text block with the heading "Naujausi archyviniai donelaitikos atradimai" and a paragraph of text. At the bottom of the page, there is a footer with the text "Archyvų staigmenos". The browser's address bar shows the URL "donelaitis.lt" and the page title "Įvadas | Donelaitis". The browser's taskbar at the bottom shows the Windows logo, a search bar, and various application icons. The system tray at the bottom right shows the date and time: "17:25 10.05.2021".

KD Nauji Kristijono Donelaičio rankraščiai

Įvadas Autografai Nuorašai Komentarų rekonstrukcijos Galerija Deutsch

Naujausi archyviniai donelaitikos atradimai
Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto mokslo darbuotojai 2012-2013 m. ir 2020 m. vykdė intensyvias Kristijono Donelaičio rankraščių paieškas Vokietijos Federacinės Respublikos archyvuose. Čia galite susipažinti su svarbiausiais tų paieškų rezultatais – naujais Kristijono Donelaičio rankraščiais, jo dokumentų nuorašais bei kitais svarbiais raštais. Peržiūrėti galima originalų faksimiles, greita kurių pateikiami vertimai į lietuvių kalbą. Vokiški tekstų perrašai neteikiami – jie bus paskelbti Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto leidžiamų Kristijono Donelaičio „Raštų“ IV tome.

Archyvų staigmenos